

Rhododendron smirnowii

Nukka-alppiruusu

Rhododendron smirnowii Traut. 1886

alasuku *Hymenanthes*
sektio *Hymenanthes*
alasektio *Pontica*

R. smirnowii (© [K. Theqvist](#))

Ainavihanta 1-3 m korkea pensas. Tiheä avoimella paikalla, varjossa korkea ja harvaoksisempi. Uudet versot harmaanvalkoisen nukan peittämät. Nukka säilyy vuoden tai kaksi. Vanhat oksat harmaan ruskeat, karheat.

Lehdet soikeat, suippokärkiset pituudeltaan 6.5-17.5 cm ja leveydeltään 2-3.5 cm, reunat usein kääntyneet. Lehdet aluksi päältä ohuen valkoisen nukan peittämät, myöhemmin tummanvihreät ja kiiltävät, alta paksun, villamaisen nukan peittämät. Alapinnan nukka on uusissa lehdissä valkoharmaa ja tummuu myöhemmin harmaanruskeaksi. Lehdet säilyvät 3-5 vuotta.

Kukinnossa 6-15 kukkaa halkaisijaltaan 5-8 cm, avoimen kellomaisia. Terälehtien reunat aaltoilevia. Kukinta kesäkuussa. Kukkien väri violetin ja vaaleanpunaisen eri sävyjä, yleensä ruskea tai keltainen kuviointi.

Kotimaa: Turkin koillisosat ja Kaukasus-vuoristo 800-2300 mmpy, puurajan ylä- ja alapuolella

Kestävyys: Englanti H5, Saksa Winterhart, USA H2= -26°C (Leach), Ruotsi VI, Suomi II(III)

Luontaisena *smirnowii* viihtyy jyrkillä kivikkoisilla rinteillä usein metsärajan yläpuolella, mutta myös seka- ja havumetsissä. Avoimella paikalla se muodostuu tiheäksi.

Jokainen, joka kiinnostuu alppiruusuista ja kääntää huomionsa pois kaupallisista hybrideistä luonnonlajien suuntaan, törmää ennemmin tai myöhemmin lajiin *R. smirnowii*. Se on yksi kestävimmistä luonnonlajeista ja varmasti kestävin niistä lajeista, joilla on paksu nukka. *Smirnowiin* löysivät M.N. Smirnow ja W.A. Massalski tutkimusmatkallaan Turkin Lazistaniin v. 1885. Myöhemmin lajin kuvasi ja nimesi E.R. Trautvetter. *Smirnowiita* on jo kauan käytetty innokkaasti jalostustyössä. Saksalaiset Seidelin veljekset käyttivät sitä vuosisadan alkupuolella luodessaan kestävydestään kuuluisia Seidel-hybridejään Saksan itäosan mantereisessa ilmastossa Grüngräbchenissä Dresdenin lähellä. Näitä hybridejä kulkeutui myös Suomeen, ja osa niistä on edelleenkin hengissä. Valitettavasti *smirnowii*-hybrideillä ei useinkaan ole yhtä näyttävää nukkakerrosta lehtiensä pinnalla kuin aidolla luonnonlajilla; nukkaisuus on väistävä ominaisuus, kun risteytyspartnerina on sileälehtinen laji.

Smirnowiita kasvatettiin ensimmäisen kerran v. 1886 Pietarin kasvitieteellisessä puutarhassa, jossa se osoittautui melko kestäväksi saaden joitain vaurioita vain lumettomina talvina. Moskovan seudulla *smirnowii* sen sijaan ei pärjännyt. Myös entisessä Tsekkoslovakiassa *smirnowiin* raportoidaan kestäneen kylmän talven 1928-29 (-40 °C) ainoana lajina ilman vaurioita. Puolasta on tietoja -35 °C kestosta. Kasvitietelijät Suhumista väittävät *smirnowiita* luonnossa syntyneeksi risteymäksi *R. ungeriin* ja *R. ponticum*in välillä. Nuo lajit kukkivat kuitenkin luonnossa eri aikaan ja ovat lisäksi molemmat arkoja lajeja Suomen oloissa. Tuntuu aika oudolta, että kahden aran lajin risteymästä syntyisi näin kestävä jälkeläinen.

Smirnowiin luontaisella kasvialueella lämpötila harvoin laskee alle kymmenen pakkasasteen ja vuotuinen sademäärä on yli 2000 mm. Kasvupaikkojen maan pH on 4-4.5. Tästä huolimatta *smirnowiin* tiedetään sietävän paljon huonompia olosuhteita: kuivia kuumia kesiä ja kylmiä talvia. Sillä on syvälle ulottuva

juuristo ja lehtiä suojaava nukka, jotka auttavat sietämään kuivuutta. Vain harvoin olen joutunut kastelemaan *smirnowii*-taimiani kuivanakaan kesänä silloin, kun moni muu laji jo osoittaa selviä huonovointisuuden merkkejä.

Olen kasvatellut siemenistä *smirnowiita*, vanhimmat ovat nyt 6-vuotiaita 30-40 cm korkuisia tiheitä pensaita. Talvivaurioita on ollut jonkin verran, lähinnä lehtien varisemista keväällä joistakin versoista. Kasvit ovat täysin avoimella paikalla ja viime talven vaurioiden jälkeen siirsin osan taimista varjoisampaan paikkaan ja huonoimmat kompostin täytteeksi. Tuntuisi siltä, että *smirnowii* inhoaa lumen liian aikaista sulamista. Naantalissa lumi on sulanut viime talvina jo helmikuussa ja vauriot ovat syntyneet tämän jälkeen.

Lievistä takaiskuista huolimatta uskon tämän lajin olevan yksi parhaista ja näyttävimmistä suomalaisen puutarhaan. Kukinta on sopivaan aikaan kesäkuussa, jolloin hallan vaara on väistymässä. Se ei peity uuden kasvun sekaan ja kukat ovat erittäin viehättäviä, puhtaan vaalean punaiset mielestäni kaikkein parhaimpia. Vauhtiin päästyään *smirnowii* kukkii runsaasti ja pitkään.